

Zitierhinweis

Šimůnek, Robert: Rezension über: Zdeněk Beran, Landfrýdní hnutí v zemích České koruny. Snahy o zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti ve středověké společnosti, České Budějovice: Veduta, 2014, in: Český časopis historický, 2015, 2, S. 571, DOI: 10.15463/rec.1189737651

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Zdeněk BERAN

Landfrýdní hnutí v zemích České koruny. Snahy o zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti ve středověké společnosti
České Budějovice, Veduta 2014,
256 s. ISBN 978-80-86829-93-7.

Kniha je zaměřena na fenomén landfrýdů / landfrýdních spolků jakožto právní instrument uplatňovaný ve středověku, s přesahem do 16. století; cílem bylo zajištění „zemského míru“. Jedná se o problematiku několikavrstevnatou: základní roviny lze lapidárně označit jako (právní) teorii a naopak běžnou praxi. Autor zkoumá, v jakých kontextech byly landfrýdy uzavírány, kdo byl jejich signatářem, co sledovaly oficiálně i neoficiálně a jaké bylo jejich reálné uplatnění a jejich přínos k zajištění pořádku, resp. k eliminaci soukromých záští. Otázka může znít ale také v tom smyslu, zda by nebylo alespoň v části případů adekvátnější landfrýdy vnímat jako utilitární cestu prosazení, eventuálně posílení mocenského postavení jedněch mocenských skupin a naopak oslabení pozic druhých. Těmto i dalším momentům obecného charakteru jsou věnovány již úvodní partie knihy, kde je téma zakotveno do širšího rámce i z hlediska teritoriálního. Beran tu mapuje jednak dosavadní výzkum problematiky landfrýdů i jejich kořenů (boží míry, úřad popravců apod.) a jednak přihlíží k analogickým tendencím k zajištění vnitřního pořádku v dalších evropských zemích. Z těchto pasáží především vyplývá, že institut landfrýdů nezdомácněl zdaleka všude, a existovaly přirozeně i alternativní způsoby a cesty udržování míru. Autor téma strukturoval primárně chronologicky (předhusitské období, husitské období, pohusitské interregnum, období poďbradské a jagellonské a závěrem výhled do 16. století), sekundárně pak geograficky

(Čechy, Morava, Slezsko, Lužice). Pozornost zaměřená na celý obvod zemí Koruny české je nejen plně oprávněná, ale přináší i pozoruhodné výsledky: při tomto záběru studia můžeme konstatovat, že ani v jediném soustátí nepanoval jednotný model, ale několik paralelních linií, v nichž se průběžně uplatňovala lokální specifika. Komparaci dobře poslouží shora naznačené členění, jakkoli se rozumí, že landfrýdy nezbytně nebyvaly omezeny zemskou hranicí, ale již v předhusitské době najdeme přesahy např. do Rakous. Srovnávací hledisko se v knize přirozeně uplatňuje i v dalších ohledech – patří k nim např. proměňující se sociální struktura signatářů landfrýdů, nebo skladba deliktů, projednávaných před landfrýdními soudy. Celistvě pojednaná problematika landfrýdů v zemích Koruny české ve 14.–16. století představuje vítaný příspěvek k politickým dějinám stejně jako dějinám politické kultury ve střední Evropě té doby – landfrýdy totiž evidentně byly mocenskými nástroji; podobně jako příměří či opovědi pak zapadají do širokého spektra právní kultury a analogicky jako listy příměrné, závazky nemsty, poddání se ubrmanskému výroku apod. nás téma landfrýdů přivádí na pole právní (a ovšem i morální) závaznosti slibu a případně přísahy v pozdním středověku. Kniha je vybavena standardním aparátem, seznamem pramenů a literatury i rejstříkem; písemnosti tvořící meritum pramenné základny jsou v typově reprezentativním výběru evidovány i v obrazových přílohách (vedle listin opatřených i desítkami pečeti anebo přiznávacích listů k již fungujícím landfrýdům tu zaujme např. kniha slezského landfrýdního spolku se závazky jednotlivých členů nepostupovat při řešení sporů cestou svépomoci).

Robert Šimůnek